

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА РЕСТАВРАЦІЇ
КАФЕДРА СКУЛЬПТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Фахової міжкафедральної комісії

Балог А.С.

«27» січня 2025 р.

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СИНТЕЗ РИСУНКА І СКУЛЬПТУРИ

Освітній ступінь: перший рівень вищої освіти – бакалавр

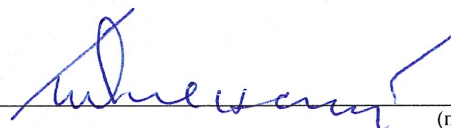
Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Освітня програма: «Станкова і монументальна скульптура»

Київ – 2025

Розробник програми: Фрончко Данііл Євгенович, аспірант третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти освітнього ступеню: доктор мистецтв кафедри скульптури Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

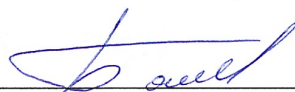
**Узгоджено гарантом
освітньо-творчої програми:**
(підпис)

Яланський А. В.
(прізвище та ініціали гаранта)

Обговорено та схвалено на засіданні Фахової міжкафедральної комісії
«27» січня 2025 року, протокол № 7

Голова Фахової міжкафедральної комісії:
(підпис)

Балог А. С.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Синтез рисунка і скульптури» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки бакалавра спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», спеціалізації «Станкова і монументальна скульптура».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Синтез рисунка і скульптури» є вивчення необхідних практичних положень та опанування практичними навичками в галузі скульптури, способами використання різних пластичних матеріалів ознайомлення з техніками роботи над скульптурним моделюванням.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Синтез рисунка і скульптури» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», є доповненням для вивчення таких нормативних та спеціальних дисциплін як «Скульптура». Вивчення матеріалу, запропонованого у програмі навчальної дисципліни «Основи академічної скульптури» використовується у дисциплінах «Станкова і монументальна скульптура». Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. **Форма і об'єм:** Вивчення принципів побудови форм у тривимірному просторі. Студенти навчаються відтворювати складні об'єкти, використовуючи різні матеріали, такі як глина, гіпс, пластилін тощо.
2. **Пропорції і анатомія:** Глибоке дослідження людського тіла та інших об'єктів природи, щоб розуміти їхні пропорції, структуру та рухи. Це допомагає створювати реалістичні скульптурні зображення.
3. **Композиція:** Опанування основ композиції в скульптурі, розташування об'єктів у просторі, взаємодія частин між собою та гармонія форми.
4. **Матеріали і техніки:** Знайомство з різноманітними матеріалами, їхніми властивостями та методами обробки. Це може включати роботу з деревом, каменем, металом, глиною та сучасними матеріалами.
5. **Практичні навички ліплення:** Студенти набувають практичного досвіду створення скульптур, від концептуального задуму до його реалізації, включно з основами ліплення портретів, фігур і абстрактних форм.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Синтез рисунка і скульптури» є формування у майбутніх спеціалістів базових практичних навичок в галузі скульптури. У процесі навчання студенти повинні

Мати уяву: про основні мистецькі напрями в галузі образотворчого мистецтва, а саме, вміти працювати зі зразками майстрів скульптури.

1.2. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні **знати:**

- способи роботи із пластичними матеріалами;
- матеріали для виготовлення скульптурного каркасу;
- способи роботи над скульптурним ескізом;
- виготовлення скульптурного ескізу з різних пластичних матеріалів;
- способи поєднання ідейних складових у роботі з натурним об'єктом;
- техніку безпеки під час роботи з інструментами для виготовлення скульптурного каркасу.

Уміти:

- працювати з різновидами глини для створення скульптури;
- виконувати самостійні скульптурні ескізи;

- виконувати моделі ручним ліпленням;
- вміти розробляти скульптурні композиції різного масштабу;
- користуватися засобами техніки безпеки під час роботи над скульптурним каркасом для майбутньої композиції.

Набути наступних компетенцій:

- оволодіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, здатності поставити мету та вибрати шляхи її досягнення;
- бути готовим до толерантного сприйняття соціальних та культурних відмінностей;
- здатністю використовувати знання з дослідження творів мистецтва скульптури з і рисунку у професійній діяльності;
- бути готовим до взаємодії з колегами, до роботи в колективі;
- здатністю працювати з інформацією у глобальних комп'ютерних мережах;
- усвідомлювати соціальну значимість своєї майбутньої професії, володіти мотивацією до здійсненню професійної діяльності;
- володіти основами мовної професійної культури;
- здатністю нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- здатністю реалізовувати набуті практичні навички базових знань;
- застосовувати сучасні методики й технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості виконаної роботи;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: на I курсі бакалавра 90 годин 3 кредити та на II курсі бакалавра 90 годин 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I курс бакалавра

МОДУЛЬ I.

ВСТУП. СКУЛЬПТУРА ТА РИСУНОК ЯК ОСНОВНІ ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Тема 1. Скульптура та рисунок у мистецтві: історичний розвиток та взаємозв'язок

Науковий опір:

Дослідження еволюції скульптури та рисунка як взаємопов'язаних дисциплін, починаючи з античності (грецька пластика, римські портрети), через Відродження (анатомічні ескізи Мікеланджело, синтез у роботах Донателло), бароко (динаміка Берніні) до модернізму (абстрактні форми Арпі, графічні експерименти Пікассо).

Практичні завдання:

1. **Аналіз архівних матеріалів:** порівняння ескізів Леонардо да Вінчі з їх скульптурними аналогами.
2. **Створення хронологічної таблиці** ключових моментів синтезу.
3. **Групове обговорення:** які історичні приклади можна використати у власній практиці.

Тема 2. Теоретичні основи синтезу скульптури та рисунка

Науковий опір:

Теорія композиції в об'ємно-просторових та плоских мистецтвах:

- **Контрапункт форм** (взаємодія лінії та маси).
- **Принцип "органічного синтезу"** (Гауді, Бранкузі).
- **Роль негативного простору** (Генрі Мур).

Практичні завдання:

1. **Створення серії схематичних композицій** з комбінації геометричних тіл та лінійних структур.
2. **Експерименти з перекладом 2D-ескізу в 3D-макет** (папір → дріт → глина).
3. **Аналіз робіт Наума Габо** для розуміння кінетичного синтезу.

Тема 3. Матеріали та техніки в скульптурі та рисунку

Науковий опір:

Класифікація матеріалів за ступенем взаємодії:

- **Традиційні:** глина (пластичність), бронза (текстура відливу), вугілля (градація тонів).
- **Інноваційні:** епоксидні смоли (гібридність), 3D-друк (точність повторення рисунка).

Практичні завдання:

1. **Тестування матеріалів:**
 - Ліплення барельєфу з подальшим тонуванням олівцем.
 - Створення "рисунка дротом" (лінійні структури у просторі).
2. **Лабораторна робота:** порівняння адгезії різних поверхонь до графічних матеріалів.

Тема 4. Сучасні художники: приклади синтезу скульптури та рисунка

Науковий опір:

Кейс-стаді:

- **Рейчел Вайтред** (інсталяції + архівні малюнки).
- **Аніш Капур** (кольоровий простір + графічні проекції).

Практичні завдання:

1. **Реплікація технік:** імітація методів Вайтред (відбитки об'єктів на папері з подальшим перенесенням у гіпс).
2. **Створення міні-проекту** у стилі обраного митця з презентацією.

МОДУЛЬ II.

ПРАКТИЧНИЙ МОДУЛЬ: ВІД ОКРЕМИХ ТЕХНІК ДО СИНТЕТИЧНИХ РІШЕНЬ

Тема 1. Від ескізу до об'ємної композиції

Інтеграція рисунка та скульптури в єдиний процес

- Розробка концепції через серію графічних експериментів
- Трансформація плоских образів у просторові форми
- Створення гібридних робіт з графічними елементами

Техніки поєднання матеріалів

- Експерименти з нанесенням малюнка на об'ємні поверхні
- Багатошарові композиції з рельєфом та плоским зображенням
- Використання цифрових технологій для підготовки шаблонів

Тема 2. Просторові та кінетичні експерименти

Дослідження взаємодії форми та простору

- Розробка динамічних багаторакурсних композицій
- Використання тіні як активного елементу
- Створення "вісячих" просторових структур

Колективні проекти з акцентом на синтез

- Розподіл обов'язків за принципом доповнення
- Спільна розробка концепцій
- Проміжні обговорення та корекції

Тема 3. Інноваційні підходи у синтезі мистецтв

Експерименти з новими матеріалами

- Поєднання традиційних технік з сучасними матеріалами
- Використання 3D-друку для підготовки елементів
- Створення інтерактивних компонентів

Технології гібридного творення

- Цифрове моделювання скульптурних форм
- Проекційне мапування на об'ємні поверхні
- Створення AR-елементів у фізичних роботах

Тема 4. Фінальна презентація та рефлексія

Підготовка виставкового простору

- Розробка цілісних проектів для експозиції
- Оформлення з урахуванням особливостей робіт

- Розміщення з акцентом на взаємодію з глядачем

Аналіз та обговорення результатів

- Публічний захист з розбором використаних прийомів
- Критичний аналіз сильних сторін та зон росту
- Дискусія про досягнення особистих художніх цілей

Перспективи розвитку синтетичних підходів

- Визначення напрямів подальших пошуків
- Обговорення місця синтезу в сучасному мистецтві
- Розробка індивідуальних творчих дорожніх карт

Ця заключна тема об'єднує елементи презентації та рефлексії, створюючи логічний завершальний етап навчального процесу.

Вона дозволяє:

1. Систематизувати отриманий досвід
2. Продемонструвати результати
3. Намітити подальші творчі шляхи
4. Отримати зворотний зв'язок від аудиторії

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Голубець О. Українська скульптура кінця XX – початку XXI століть: ефект дифузії. Вісник Львівської національної академії мистецтв 2019. Вип. № 41. С. 4-10. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-41-01.
2. Капустаринська Т. В. Синтез мистецтв засобами скульптурних форм. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 3. С. 150–155. DOI 10.32461/2226-3209.3.2024.313293.
3. Прохорова Н. Анатоліївна Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості. Арт-простір. 2016. № 2. С. 99-102.
4. Романенкова Ю.В. Історія пластичних мистецтв : навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл] / Ю. В. Романенкова. - Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2008. 376 с.
5. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Видання друге, перероблене і доп. - К.: НАККиМ, 2016. 352 с.
6. Цугорка О.П., Варивончик А.В., Мазур Б.М. Сучасна скульптура та її вплив на організацію суспільного простору. Вісник Київського національного університету культури і мистецтва. Серія «Мистецтвознавство». 2021. Вип. 44. С. 221-226.
7. Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 201 с.

Додаткова література:

1. Басанець Л. В., Маслова Т. М. Скульптурні образи античності і «Нового часу»: міфологія та історія. Частина 2. Образи «Нового часу»: наочно-методичний довідник для викладачів та здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» 2 – 4 років навчання з дисципліни «Теорія і практика малюнку». Одеса: ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського», 2020. 36 с.
2. Гомбріх Е.Г. Оповідь про мистецтво. К. : Art Huss. 2024. 664 с.
3. Історія мистецтв : конспект лекцій / укладач Л. В. Теліженко. – Суми : Сумський державний університет, 2019. 194 с.
4. Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» (Художній цикл для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму 6.060102 – Архітектура) / В. П. Манохін, П. В. Мирончик; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 41 с.
5. Мазур Б. М. Українська скульптура та її вплив на художню культуру. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. №2. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 110-114.
6. Одрехівський В. Гігантський, монументальний, величний: термінологічний аспект сучасної скульптури. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2015. Вип. 27. С. 202–213.
7. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ

Силабус навчальної дисципліни

ВБ. 3.3. «СИНТЕЗ РИСУНКА І СКУЛЬПТУРИ»

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна професійного циклу
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	Українська
Форма навчання	очна, онлайн
Викладач 	Фрончко Данііл Євгенович E-mail: danielfronchko@gmail.com
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Предметом вивчення навчальної дисципліни «Синтез рисунка і скульптури» є вивчення необхідних практичних положень та опанування практичними навичками в галузі скульптури, способами використання різних пластичних матеріалів ознайомлення з техніками роботи над скульптурним моделюванням.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Метою дисципліни навчальної дисципліни «Синтез рисунка і скульптури» є формування у майбутніх спеціалістів базових практичних навичок в галузі скульптури, виготовлення скульптурних композицій
Чому можна навчитися (програмні результати навчання)	В результаті проходження курсу "Синтез рисунка та скульптури" студент має: Знати: – теоретичні основи поєднання графічних та об'ємних технік у мистецтві; – властивості та можливості різних матеріалів для синтетичних робіт

	(папір, глина, дрiт, полімери); – принципи композиційного синтезу плоских та об'ємних форм; – історичні та сучасні приклади синтезу рисунка та скульптури в мистецтві. Вміти: – створювати концептуальні ескізи для подальшого об'ємного втілення; – трансформувати графічні образи у просторові композиції; – використовувати рисунок як інтегральну частину скульптурної форми; – працювати з комбінованими техніками (вдавлювання, графічне тонування, контурне вирізання); – створювати багатопланові композиції, що поєднують плоскі та об'ємні елементи; – використовувати нетрадиційні матеріали та інструменти для синтетичних робіт; – експериментувати з фактурами та поверхнями для посилення виразності; – презентувати готові роботи, пояснюючи концепцію синтезу технік; – аналізувати власні роботи з точки зору ефективності синтетичного підходу; – адаптувати отримані навички для вирішення індивідуальних творчих завдань. Особливі навички: – вільне володіння технікою "рисунок в об'ємі"; – створення динамічних композицій, що враховують різні точки огляду; – робота з простором та тінню як активними елементами композиції; – інтеграція цифрових технологій у традиційні процеси створення; – розробка авторських методів поєднання графіки та скульптури. Ці результати навчання відображають специфіку курсу, зосереджуючись на синтетичному підході до мистецької творчості, де основним завданням є поєднання двох виражальних засобів - рисунка та скульптури - в єдиний художній вираз.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	Програма "Синтез рисунка та скульптури в сучасному мистецтві" розрахована для підготовки майбутніх художників та митців декоративно-прикладного мистецтва і передбачає формування таких професійних компетентностей: Загальні компетентності (ЗК): - Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. - Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення

	здорового способу життя. 3.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 6. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях 7.Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 10.Навички міжособистісної взаємодії. 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт мислити критично та самокритично. Фахові компетентності (ФК): 1.Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища. 5. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями. 6. Здатність інтерпретувати раціональні ідеї та засоби їх втілення у мистецькому творі. 10.Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді, визначати пріоритети професійної діяльності. Програмні результати навчання (ПРН): 6.Відоображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого і мистецтва під час їх вивчення, використовувати існуючі методики в практичній діяльності за фахом. 12.Усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді, визначати пріоритети професійної діяльності. 13.Дотримуватися морально-етичних норм, принципів і правил поведінки в сучасному суспільстві. 17.Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної само-ідентифікації.		
Навчальна логістика	Вид заняття:	Тема:	К-сть годин
	Лекції-практики	<i>Вступ до дисципліни. Техніка безпеки</i>	2 год.
		<i>Скульптура та рисунок у мистецтві: історичний розвиток та взаємозв'язок</i>	2 год
	Практичні	<i>Основи синтезу скульптури та рисунка</i>	4 год.
		<i>Матеріали та техніки в скульптурі та рисунку</i>	4 год.
		<i>Сучасні художники: приклади синтезу скульптури та рисунка</i>	4 год.
		<i>Від ескізу до об'ємної композиції</i>	4
		<i>Просторові та кінетичні експерименти</i>	2

		Інноваційні підходи у синтезі мистецтв	4
		Фінальна презентація та рефлексія	4
	Самостійна робота (індивідуальне навчально-творче завдання)	Виготовлення скульптури на мотив дібраних зразків з матеріалів Google Classroom дисципліни або виріб з використанням розглянутих технік	30 год.
Пререквізити	Загальні знання отримані при вивченні загальних теоретичних та практичних дисциплін загальноосвітньої підготовки.		
Постреквізити	Знання з дисципліни можуть бути використані при вивченні загальних та фахових дисциплін.		
Методи навчання	Словесні: лекція-практика із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Microsoft PowerPoint – Презентація). Проблемний метод навчання. Метод кейсів. Наочні: спостереження, вивчення будови зразків, використання ілюстративного матеріалу, навчальні заходи спрямовані на уявлення про професію, формування професійної культури та орієнтації –відвідування сучасних виставок м. Києва. Практичні: самостійне репродукування окремих прийомів технік під керівництвом викладача, ведення індивідуальних навчальних проектів за темами, самостійне впровадження здобутого досвіду у власній творчій практиці.		
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Поточний контроль, модульний контроль та екзаменаційний перегляд.		
Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю	Вид діяльності	К-сть балів	
	Відвідування лекцій та практичних занять	20 балів	
	Виконання завдання для самостійної роботи	30 балів	
	Робота на практичному занятті	30 балів	
	Своєчасність виконання завдань	5 балів	
	Індивідуальне навчально-творче завдання (ІНТЗ)	10 балів	
	Підсумковий контроль (екзаменаційний перегляд)	5 балів	
	Підсумковий рейтинг	100 балів	
Критерії оцінювання індивідуального навчально-творчого завдання	Критерії:	К-сть балів	
	Креативність	5 балів	
	Композиційне рішення	5 балів	
	Образність	5 балів	
	Акуратність	15 балів	
	Всього	30 балів	
Політика курсу	Дотримання академічної доброчесності: У випадку виявлення факту порушення права інтелектуальної власності (плагіату) здобувач освіти отримує незадовільну оцінку з правом перескладання, яке дозволяється лише після виконання додаткового індивідуального завдання.		
	Відвідування:		

	Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність, міжнародне стажування) можливе перескладання модулів (тем) з дисципліни без зниження рейтингової оцінки. Дедлайни та перескладання: У разі порушення дедлайнів здачі завдання оцінка знижується на 10%. Перескладання позитивної оцінки на вищий бал можливе лише протягом сесії за умови виконання додаткового завдання. Перескладання незадовільної оцінки з дисципліни здійснюється згідно графіку ліквідації заборгованості, затвердженого завідувачем кафедри. Перезарахування результатів навчання: здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті в НАОМА: https://drive.google.com/file/d/1yC0oX7e3vUCMqFqxO0mJ_NsB10m28EA2/view
Навчальні матеріали та ресурси	Основна література: 1. Голубець О. Українська скульптура кінця XX – початку XXI століть: ефект дифузії. Вісник Львівської національної академії мистецтв 2019. Вип. № 41. С. 4-10. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-41-01. 2. Капустаринська Т. В. Синтез мистецтв засобами скульптурних форм. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 3. С. 150–155. DOI 10.32461/2226-3209.3.2024.313293. 3. Прохорова Н. Анатоліївна Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості. Арт-простір. 2016. № 2. С. 99-102. 4. Романенкова Ю.В. Історія пластичних мистецтв : навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл] / Ю. В. Романенкова. - Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2008. 376 с. 5. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Видання друге, перероблене і доп. - К.: НАККіМ, 2016. 352 с. 6. Цугорка О.П., Варивончик А.В., Мазур Б.М. Сучасна скульптура та її вплив на організацію суспільного простору. Вісник Київського національного університету культури і мистецтва. Серія «Мистецтвознавство». 2021. Вип. 44. С. 221-226. 7. Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 201 с.
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія № 176 Засоби надання першої медичної допомоги: Універсальна аптечка першої медичної допомоги. Додаткові засоби протипожежної безпеки: 1. Вогнегасник; 2. Ємність з водою. Локація та обладнання: Аудиторія з можливістю швидкого та інтенсивного провітрювання. Стіл ювелірний з металевим покриттям. Інструменти: 1. Папір для ескізів та начерків 2. Скульптурна глина, пластилін, тощо; 3. Гіпс Г-10;4 4. Ємність для силікону 5. Гіпс Г-10; 6. Дріт мідний; 7. Ємність для силікону; 8. Ємність для силікону гнучка. 9. Захисні окуляри; 10. Круглогубці; 11. Моделювальний віск; 12. Пензель;

	13. Пластилін; 14. Пінцет довгий; 15. Пінцет самозатискач; 16. Піпетка/ватна паличка/пензель для нанесення флюсу; 17. Пласкогубці звичайні; 18. Припій срібний дріт 4 см; 19. Рукавиці робочі; 20. Силікон та його комплект компонентів.		
Кафедра	Монументальної та станкової скульптури		
Факультет	Образотворчого мистецтва		
Завідувач кафедри	Балог Адріан Степанович, доцент, завідувач кафедри Монументальної та станкової скульптури НАОМА		
Оригінальність навчальної дисципліни	Нормативна дисципліна кафедри		
Таблиця відповідності рейтингових балів	ECTS	Бали	Зміст
	A	90–100	Відмінно
	B	82–89	Добре
	C	75–81	Добре
	D	64–74	Задовільно
	E	60–63	Достатньо
	FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Здобувача ступеня доктора мистецтва
кафедри скульптури

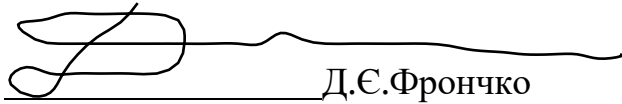
ФРОНЧКО ДАНИЛА ЄВГЕНОВИЧА

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА СПЕЦІАЛЬНОГО КУРСУ
ЗА ТЕМОЮ ТВОРЧОГО МИСТЕЦЬКОГО ПРОЄКТУ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«СИНТЕЗ СКУЛЬПТУРИ І РИСУНКА»**

Освітній ступінь: перший рівень вищої освіти – бакалавр

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»

Освітня програма: «Станкова і монументальна скульптура»

Д.Є.Фрончко

Творчий керівник

Балог Адріан Степанович

Науковий керівник

кандидат мистецтвознавства,

Ревенок Наталія Миколаївна

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1. Скульптура та рисунок у мистецтві: історичний розвиток та взаємозв'язок	13
Тема 2. Теоретичні основи синтезу скульптури та рисунка.....	14
Тема 3. Сучасні художники: приклади синтезу скульптури та рисунку.	14
Тема 4. Інноваційні підходи у синтезі мистецтв.....	14
ВИСНОВКИ	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	16

ВСТУП

«Синтез рисунка та скульптури» дисципліною навчального плану, за якою здійснюється підготовка фахівців у галузі сучасного образотворчого мистецтва. Для студентів напряму підготовки 023 дисципліна є нормативною на I та II курсах бакалавратури. Курс «Синтез рисунка та скульптури» розрахований на формування у майбутніх художників комплексного розуміння взаємодії графічних та об'ємних форм у мистецькому процесі. Дана програма є складовою частиною підготовки фахівців у межах гуманітарно-естетичного виховання та опанування інноваційними художніми техніками. Предметом вивчення дисципліни є процес творчого поєднання плоских та об'ємних виражальних засобів у сучасному мистецтві. Курс формує у студентів уявлення про історичні та сучасні методи синтезу, що сприяє розширенню творчого діапазону та професійному зростанню.

Мета та завдання дисципліни:

- Опанування теоретичних основ поєднання рисунка та скульптури
- Вивчення властивостей різних матеріалів для синтетичних робіт
- Набуття практичних навичок у створенні комплексних композицій
- Розвиток здатності до трансформації графічних образів у просторові форми
- Опанування технік поєднання матеріалів (папір, глина, метал, полімери)

Програма передбачає гармонійне поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, під час якої студенти опанують:

- Методи створення синтетичних композицій
- Техніки інтеграції рисунка в об'ємні форми
- Прийоми роботи з різними фактурами та поверхнями
- Сучасні підходи до поєднання традиційних та інноваційних матеріалів

Підготовка сучасних художників вимагає всебічного охоплення як класичних, так і авангардних методів роботи. Дисципліна сприятиме формуванню у студентів:

- Гнучкого художнього мислення
- Здатності до експериментування
- Розуміння просторових взаємозв'язків
- Навичок презентації комплексних проєктів

Основні напрямки дослідження:

1. Історичні традиції синтезу рисунка та скульптури
2. Сучасні тенденції у поєднанні графіки та об'єму
3. Матеріалознавчі аспекти створення синтетичних робіт
4. Технології трансформації плоских образів у просторові форми
5. Методи проєктування комплексних мистецьких об'єктів

Програма курсу розроблена з урахуванням сучасних вимог до художньої освіти та сприятиме підготовці фахівців, здатних до інноваційного підходу у власній творчій практиці. Дисципліна «Синтез рисунка та скульптури» є важливою складовою професійної підготовки сучасних художників, спрямованою на глибоке дослідження взаємозв'язку між двома фундаментальними видами образотворчого мистецтва. У процесі навчання студенти отримують можливість вивчити як історичні, так і сучасні методи поєднання графічних та об'ємних форм, що дозволяє розширити їхні творчі горизонти та сформувати унікальний художній підхід. Основним завданням дисципліни є опанування технічних прийомів та концептуальних підходів, що дозволяють створювати комплексні мистецькі роботи, які поєднують у собі елементи рисунка та скульптури. Студенти навчаються трансформувати плоскі графічні образи в просторові композиції, експериментують з різними матеріалами - від традиційних (олівець, туш, глина) до сучасних (полімери, епоксидні смоли, цифрові технології). Особлива увага приділяється

дослідженню фактурних якостей матеріалів та їх взаємодії в рамках єдиного художнього задуму. Практична складова курсу передбачає активну роботу над створенням синтетичних творів, де рисунок стає органічною частиною скульптурної композиції, а об'ємні форми доповнюються графічними елементами. Студенти отримують навички роботи з масштабом і пропорціями, вчаться враховувати особливості сприйняття об'ємно-просторових композицій з різних ракурсів. Важливим аспектом навчання є освоєння методів презентації таких робіт, оскільки синтетичні твори часто вимагають особливого підходу до експонування. Теоретична частина курсу охоплює вивчення історичного досвіду поєднання рисунка та скульптури в мистецтві різних епох, аналіз творчості сучасних митців, які працюють у цьому напрямку, а також ознайомлення з актуальними тенденціями у сфері міждисциплінарних мистецьких практик. Особливу увагу приділяється розвитку концептуального мислення, що дозволяє студентам створювати не просто технічно вірні, але й наповнені глибоким змістом роботи.

Програма курсу розроблена з урахуванням сучасних вимог до художньої освіти та сприяє формуванню у студентів унікального творчого почерку, здатності до експерименту та інноваційних рішень. В результаті опанування дисципліною майбутні фахівці отримують не лише технічні навички, але й розвинуте художнє мислення, що дозволяє їм вільно працювати на межі різних видів мистецтва, створюючи оригінальні та виразні твори.

Завдання курсу «Синтез рисунка та скульптури»:

В результаті проходження курсу студент має:

Знати:

- Основні принципи поєднання рисунка та скульптури в історичному та сучасному мистецтві

- Властивості різних матеріалів для синтетичних робіт (папір, глина, метал, полімери)
- Технології інтеграції графічних елементів у об'ємні композиції
- Сучасні тенденції у синтезі мистецьких технік

Вміти:

- Створювати концептуальні ескізи для подальшого об'ємного втілення
- Трансформувати плоскі образи у просторові форми
- Використовувати рисунок як органічну частину скульптурної композиції
- Працювати з комбінованими матеріалами та фактурами
- Створювати багатошарові композиції, що поєднують графічні та об'ємні елементи
- Використовувати сучасні технології (3D-друк, проєкції) у синтетичних роботах
- Презентувати готові роботи з обґрунтуванням художньої концепції

Мати уяву:

- Про історичні та сучасні методи синтезу мистецьких технік
- Про можливості експериментальних підходів у поєднанні рисунка та скульптури
- Про перспективи розвитку синтетичних форм у сучасному мистецтві

Формування компетентностей:

1. Художньо-творча компетентність

Знати:

- Принципи побудови синтетичних композицій
- Особливості роботи з різними матеріалами
- Приклади синтезу технік у світовому мистецтві

Вміти:

- Розробляти концепції комплексних художніх проєктів
- Виконувати підготовчі ескізи та технічні рисунки
- Поєднувати різні техніки у єдиному творчому задумі

2. Техніко-технологічна компетентність**Знати:**

- Властивості та можливості різних художніх матеріалів
- Методи фіксації та кріплення комбінованих елементів
- Техніки створення фактур та поверхонь

Вміти:

- Працювати з різними інструментами та матеріалами
- Використовувати сучасні технології у творчому процесі
- Вирішувати технічні завдання при створенні синтетичних робіт

3. Концептуально-аналітична компетентність**Знати:**

- Теоретичні основи синтезу мистецьких форм
- Методи аналізу художніх робіт
- Принципи презентації комплексних проєктів

Вміти:

- Обґрунтовувати власні художні рішення
- Аналізувати синтетичні твори інших митців
- Ефективно презентувати свої роботи

4. Здатність організувати робочий процес для синтетичної творчості**Знати:**

- Особливості організації робочого простору для поєднання графічних та об'ємних технік
- Правила безпечної роботи з комбінованими матеріалами (глина, папір, полімери)
- Принципи раціонального розташування інструментів для паралельної роботи з рисунком і скульптурою

Вміти:

- Адаптувати робочий простір для етапів створення синтетичної роботи
- Керуватися правилами техніки безпеки при роботі з різними матеріалами
- Ефективно організовувати послідовність виконання завдань

5. Здатність працювати з інструментами та матеріалами для синтезу

Знати:

- Призначення основних інструментів для ліплення, графіки та комбінованих технік
- Особливості роботи з альтернативними матеріалами (наприклад, дріт для об'ємних рисунків)
- Правила експлуатації пристроїв для цифрового моделювання (графічні планшети, 3D-ручки)

Вміти:

- Підбирати інструменти відповідно до етапів створення роботи
- Використовувати допоміжні технічні засоби (кріплення, каркаси)
- Контролювати якість матеріалів на різних стадіях роботи

6. Здатність готувати матеріали для синтетичних робіт

Знати:

- Властивості матеріалів, придатних для поєднання технік (наприклад, глина з графічними елементами)
- Основні принципи підготовки поверхонь для інтеграції різних технік

Вміти:

- Підготовлювати основи для комплексних робіт (грунтування, кріплення елементів)
- Керувати процесом обробки матеріалів для досягнення оптимального результату
- Використовувати допоміжні речовини для фіксації елементів композиції

Примітка:

Усі пункти, пов'язані виключно з металообробкою (паяння, термообробка тощо), виключені, оскільки не відповідають темі синтезу рисунка та скульптури. Акцент зроблено на універсальних навичках роботи з матеріалами та організації процесу для створення синтетичних творів.

7. Здатність створювати синтетичні композиції

Знати:

- Принципи поєднання графічних та об'ємних елементів у сучасному мистецтві
- Властивості матеріалів для створення гібридних робіт (папір, глина, полімери)
- Методи фіксації та кріплення різномірних елементів

Вміти:

- Відтворювати стилістичні особливості різних мистецьких напрямів у власних роботах
- Працювати з альтернативними матеріалами для створення фактурних ефектів
- Виконувати тонування та обробку поверхонь для досягнення гармонійного вигляду

Теми практичних занять спрямовані на формування комплексного розуміння синтезу мистецьких технік. Студенти отримують можливість експериментувати з різними підходами до поєднання рисунка та скульптури, розвиваючи власний художній стиль.

Система контролю знань включає:

- Експрес-опитування для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу
- Оцінку практичних робіт на кожному етапі їх створення
- Захист проміжних проектів у формі презентацій
- Підсумкову презентацію курсів ої роботи з аналізом досягнених результатів

Самостійна робота передбачає:

- Вивчення спеціалізованої літератури з теорії та історії синтетичних мистецьких форм
- Виконання експериментальних завдань з поєднання різних технік
- Підготовку індивідуальних дослідницьких проектів

Програма курсу розроблена з урахуванням сучасних тенденцій у мистецтві та сприятиме формуванню у студентів унікального художнього мислення, здатності до інноваційних рішень та високого рівня професійної майстерності. Особливий акцент робиться на розвиток творчої

індивідуальності, критичного мислення та здатності до експерименту. Студенти навчатися не лише технічним прийомам, але й розвиватимуть концептуальний підхід до створення мистецьких робіт, що поєднують різні види мистецької виразності. Курс передбачає активну взаємодію між теоретичними знаннями та практичними навичками, що дозволить студентам повноцінно реалізувати свій творчий потенціал у створенні оригінальних синтетичних робіт.

Зміст занять з дисципліни "Синтез рисунка та скульптури" розроблений з урахуванням сучасних вимог до художньої освіти та спрямований на формування у студентів цілісного розуміння взаємодії графічних та об'ємних форм у мистецтві. Програма гармонійно поєднує теоретичні знання з практичними навичками, створюючи міцну основу для творчого розвитку майбутніх художників. Особливістю навчального процесу є комплексний підхід до вивчення різних аспектів синтезу мистецьких технік. Студенти отримують можливість працювати з різноманітними матеріалами - від традиційних (папір, глина, дерево) до сучасних (полімери, композитні матеріали, цифрові носії). Кожен матеріал розглядається з точки зору його виражальних можливостей та технічних особливостей роботи, що дозволяє студентам свідомо вибирати оптимальні засоби для реалізації своїх художніх задумів. Важливим компонентом навчання є вивчення історичного досвіду поєднання рисунка та скульптури в мистецтві різних епох. Аналіз класичних і сучасних творів допомагає студентам зрозуміти еволюцію художніх методів і знайти власний шлях у творчості. Особлива увага приділяється експериментальним підходам та інноваційним технікам, що розширюють традиційні уявлення про межі образотворчого мистецтва. Практичні заняття організовані таким чином, щоб студенти могли послідовно освоїти всі етапи створення синтетичних робіт - від початкового задуму та ескізування до завершального втілення. У процесі навчання вони набувають досвіду роботи з різними інструментами та техніками, вчаться враховувати особливості

сприйняття об'ємно-просторових композицій, освоюють методи презентації своїх робіт. Програма передбачає активне використання міждисциплінарних зв'язків, інтегруючи знання з історії мистецтва, композиції, матеріалознавства та сучасних мистецьких практик. Такій підхід сприяє формуванню широкого художнього кругозору та розвитку творчої індивідуальності студентів.

Важливим аспектом навчання є розвиток концептуального мислення - здатності не лише володіти технікою, але й наповнювати свої роботи глибоким змістом. Студенти вчаться обґрунтовувати свої художні рішення, аналізувати власні та чужі твори, ефективно презентувати свої ідеї. Програма курсу відповідає сучасним тенденціям у світовій художній освіті та сприятиме підготовці фахівців, здатних до інноваційного підходу у творчості, які вільно орієнтуються у різноманітті мистецьких технік і матеріалів.

Значення курсу «Синтез рисунка та скульптури» для сучасної художньої освіти важко переоцінити. Ця дисципліна відіграє ключову роль у формуванні нового покоління митців, здатних вільно працювати на межі різних видів образотворчого мистецтва. Програма курсу розроблена з урахуванням актуальних тенденцій у світовій художній практиці та відповідає потребам сучасного арт-процесу. Сьогодні, коли межі між традиційними видами мистецтва стають все більш умовними, здатність до синтезу різних технік і матеріалів стає невід'ємною частиною професійної підготовки художника. Наш курс сприяє розвитку саме цієї якості, пропонуючи студентам унікальну можливість поєднувати графічну виразність із пластичним мисленням. Методичні підходи до викладання дисципліни ґрунтуються на поєднанні академічних традицій з інноваційними педагогічними практиками. Зміст навчальної програми формувався з урахуванням досвіду провідних митців, які працюють у сфері синтетичних

мистецьких форм, а також останніх досягнень у галузі художньої освіти. Важливою особливістю курсу є його практична спрямованість. Кожен теоретичний розділ підкріплюється конкретними вправами та завданнями, що дозволяє студентам відразу застосовувати отримані знання у власній творчості. Такий підхід сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та розвитку професійних навичок.

Програма курсу враховує необхідність формування у студентів цілісного художнього світогляду. Вивчаючи історичні приклади синтезу мистецьких технік та аналізуючи сучасні тенденції, студенти отримують можливість розвинути власний творчий підхід до поєднання рисунка та скульптури. Запропонована методична система дозволяє всебічно розкрити потенціал кожного студента, сприяючи розвитку його індивідуального стилю. Комплексний підхід до навчання, що поєднує теоретичні знання, практичні навички та розвиток концептуального мислення, забезпечує високий рівень професійної підготовки майбутніх митців.

Тема 1. Скульптура та рисунок у мистецтві: історичний розвиток та взаємозв'язок

Розглядається еволюція скульптури та рисунку як самостійних, але взаємозалежних форм мистецтва. Аналізується, як у різні історичні епохи художники використовували поєднання просторової форми та лінії, щоб передати глибший образ. Особлива увага приділяється античності, добі Відродження та XX століттю як ключовим періодам формування синтетичного бачення.

Тема 2. Теоретичні основи синтезу скульптури та рисунка

Розглядаються матеріали, що дозволяють поєднувати рисунок і скульптуру в єдиному творі: від глини, воску, гіпсу — до сучасних полімерів. Аналізуються технічні прийоми та теоретичні основи, які дозволяють художнику свідомо вибудовувати синтез. Теорія об'єму в рисунку, лінія як пластична структура, світлотінь як засіб об'ємності.

Тема 3. Сучасні художники: приклади синтезу скульптури та рисунку.

На прикладах сучасних авторів (інсталяцій, перформансів, просторових колажів) розглядається, як художники поєднують графічні та тривимірні форми у своїй практиці. Акцент — на експериментах з матеріалами, міждисциплінарності та персональному стилі митця.

Тема 4. Інноваційні підходи у синтезі мистецтв

Описуються приклади інтерактивних та кінетичних рішень у синтезі рисунку та скульптури. Розглядається роль руху, глядацького сприйняття, освітлення, нових технологій (3D-моделювання, цифровий рисунок, доповнена реальність) у розширенні меж класичних медіа.

ВИСНОВКИ

Засвоєння теоретичних основ синтезу скульптури та рисунку та їх практичне застосування є важливим етапом у формуванні сучасного художника чи реставратора. Освітній зміст дисципліни, що досліджує цей синтез, передбачає оволодіння студентами широким спектром компетенцій: від розуміння історичного розвитку обох видів мистецтва до експериментів із матеріалами та просторовою графікою. Сучасний підхід до навчання враховує мультидисциплінарність мистецької практики, де техніки ювелірного лиття, паяння чи кінетичні експерименти поєднуються з традиційним рисунком. Це дозволяє студентам не лише опановувати ремесло, але й розвивати власний художній стиль, інтегруючи різні медіа. Ключовим фактором у викладанні є поєднання теоретичної бази з практичними вправами, де особливу роль відіграє індивідуальна робота з викладачем. Таке навчання стимулює творчу мотивацію та сприяє глибшому розумінню взаємозв'язку форми, матеріалу та графіки. Таким чином, синтез скульптури та рисунку - це не просто об'єднання технік, а нова якість у мистецтві, що вимагає від майстра гнучкості мислення, знань матеріалів та вміння трансформувати традиційні підходи в інноваційні рішення.

СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Голубець О. Українська скульптура кінця ХХ – початку ХХІ століть: ефект дифузії. Вісник Львівської національної академії мистецтв 2019. Вип. № 41. С. 4-10. DOI: 10.37131/2524-0943-2019-41-01.
2. Капустаринська Т. В. Синтез мистецтв засобами скульптурних форм. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 3. С. 150–155. DOI 10.32461/2226-3209.3.2024.313293.
3. Прохорова Н. Анатоліївна Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості. Арт-простір. 2016. № 2. С. 99-102.
4. Романенкова Ю.В. Історія пластичних мистецтв : навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл] / Ю. В. Романенкова. - Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2008. 376 с.
5. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Видання друге, перероблене і доп. - К.: НАККіМ, 2016. 352 с.
6. Цугорка О.П., Варивончик А.В., Мазур Б.М. Сучасна скульптура та її вплив на організацію суспільного простору. Вісник Київського національного університету культури і мистецтва. Серія «Мистецтвознавство». 2021. Вип. 44. С. 221-226.
7. Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 201 с.

Додаткова література:

1. Басанець Л. В., Маслова Т. М. Скульптурні образи античності і «Нового часу»: міфологія та історія. Частина 2. Образи «Нового часу»: наочно-методичний довідник для викладачів та здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» 2 – 4 років навчання з дисципліни «Теорія і практика малюнку». Одеса: ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського», 2020. 36 с.
2. Гомбріх Е.Г. Оповідь про мистецтво. К. : Art Huss. 2024. 664 с.
3. Історія мистецтв : конспект лекцій / укладач Л. В. Теліженко. – Суми : Сумський державний університет, 2019. 194 с.
4. Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» (Художній цикл для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму 6.060102 – Архітектура) / В. П. Манохін, П. В. Мирончик; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 41 с.
5. Мазур Б. М. Українська скульптура та її вплив на художню культуру. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. №2. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 110-114.
6. Одрехівський В. Гігантський, монументальний, величний: термінологічний аспект сучасної скульптури. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2015. Вип. 27. С. 202–213.
7. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.